

Херсонський економічно-правовий інститут

Затверджено

Рішенням Вченої ради

Херсонського економічно-право-
вого інституту

Протокол № 6 від 26.09.2020р

Методичні рекомендації
із розрахунку навантаження здобува-
чів вищої освіти

Херсон – 2020

ЗМІСТ

1	Призначення і область застосування	4
2	Нормативні та довідкові посилання	4
3	Терміни, визначення, скорочення	5
4	Загальні положення	7
5	Порядок здійснення розрахунку навантаження здобувачів вищої освіти	8
6	Приклад розрахунку навантаження для навчальної дисципліни	9
7	Як покращити уявлення здобувачів вищої освіти про навантаження	11
8	Координація навантаження в межах та між освітніми компонентами	11
9	Моніторинг фактичного навантаження здобувачів вищої освіти	11

1. ПРИЗНАЧЕННЯ І ОБЛАСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Метою цих рекомендацій є надання науково-педагогічним працівникам у ХЕПІ інструментів для кращого розуміння та розрахунку навантаження здобувачів вищої освіти під час перегляду або планування нових освітніх компонент за відповідними освітніми програмами.

1.2 Користувачами цих методичних рекомендацій є всі структурні підрозділи ХЕПІ (факультети, випускові та загальноосвітні кафедри) при визначенні навантаження здобувачів вищої освіти.

1.3 Відповідальними за підтримування методичних рекомендацій є начальник центру із забезпечення якості вищої освіти та начальник навчально-методичного відділу.

1.4 Контроль за дотриманням положень методичних рекомендацій виконується шляхом проведення планових внутрішніх аудитів та, у разі виявлення невідповідної роботи, позачергових внутрішніх аудитів.

2. НОРМАТИВНІ ТА ДОВІДКОВІ ПОСИЛАННЯ

2 НОРМАТИВНІ ТА ДОВІДКОВІ ПОСИЛАННЯ

2.1 Закон України «Про вищу освіту». <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2.2 Закон України «Про освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2.3 СТБ-2.0-2017 Словник термінів та визначень

2.4 ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги.

2.5 Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача.

2.6 Положення про організацію та проведення підсумкового, поточного та модульного контролів рівня навчальних досягнень студентів з дисципліни / Введено в дію наказом ректора від 04 червня 2018 р. № 36.

<https://opu.ua/document/2490>

2.7 Положення про організацію освітнього процесу в ХЕПІ / Введено в дію наказом ректора від 03 жовтня 2019 р. № 34. <https://opu.ua/document/2492>

2.8. Положення про атестацію осіб, які здобувають ступінь бакалавра та магістра у ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут». Затверджене наказом ректора від 30 травня 2019 р. № 271-в. <https://opu.ua/document/2291>

2.9. Положення про екзаменаційні комісії з атестації здобувачів вищої освіти у ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут». Введено в дію наказом ректора від 11 квітня 2019 р. № 16. <https://opu.ua/document/2489>

2.10. Процедура з розроблення освітніх програм. Введено в дію наказом ректора від 29 грудня 2017 р. № 66. <https://opu.ua/document/2334>

3. ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ, СКОРОЧЕННЯ

3.1. Терміни, визначення

У цьому документі використовуються такі терміни та визначення:

Вимірювання - процес отримання кількісної оцінки показників/характеристик.

Галузь знань - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Звіт - підсумковий текстовий, графічний документ або документ іншої форми, що підтверджує факт виконання робіт.

Здобувачі вищої освіти - особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Кредит ЄКТС - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Модуль (кредитний модуль) - це закінчений обсяг інформації, яку має засвоїти студент, або закінчений обсяг навчальної діяльності, яку має виконати здобувач вищої освіти.

Модульний контроль - контрольні заходи, які проводять з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем та студентом.

Освітня діяльність у сфері вищої освіти - діяльність закладів вищої освіти і наукових установ, що провадиться з метою підготовки здобувачів вищої освіти на певних рівнях вищої освіти за певними спеціальностями.

Освітня діяльність - діяльність закладів вищої освіти, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма - система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Показники - кількісні або якісні характеристики / критерії, аналіз яких дозволяє оцінити ступінь результативності процесу.

Рівні вищої освіти:

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Інші терміни вживаються у значенні, визначеному Законами України “Про ліцензування видів господарської діяльності”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”.

3.2. Позначення і скорочення

Е – екзамен;
З – залік;
КП – курсовий проєкт;
КР – курсова робота;
МК – модульний контроль;
МКР – модульна контрольна робота;
НМВ – навчально-методичний відділ;
НП – навчальний план;
ОК – освітній компонент;
ОП – Освітня (освітньо-професійна ОПП) програма;
РГР – графічно-розрахункова робота;
РР – реферативна робота / розрахункова робота;
РНПД – робоча навчальна програма дисципліни;
СРС – самостійна робота здобувача вищої освіти (студента, аспіранта);
ЄКТС – Європейська кредитно-трансферна система;
ХЕПІ – Херсонський економічно-правовий інститут;
РЗЯВО – Рада забезпечення якості вищої освіти.

4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Визначення навантаження

Час, який здобувачу вищої освіти потрібно для ефективного засвоєння освітньо- професійної з відповідними освітніми компонентами, становить навантаження на курс навчання. Навантаження включає в себе як аудиторну роботу, так і час відведений на самостійну роботу студента (здобувача вищої освіти).

4.2. Визначення Європейської кредитно-трансферної системи

ЄКТС – це орієнтована на особу, яка навчається, система накопичення і перенесення кредитів, що ґрунтується на принципі прозорості процесів навчання, викладання й оцінювання.

Мета ЄКТС полягає у сприянні планування, запровадження й оцінювання освітніх програм, а також мобільності студентів через визнання навчальних досягнень, кваліфікацій та періодів навчання [2.5].

Кредити ЄКТС відображають обсяг навчання, що базується на визначених результатах навчання і пов'язаному з ними навантаженні. 60 кредитів ЄКТС призначаються результатам навчання і відповідному навантаженню повного академічного (навчального) року або його еквіваленту, що, зазвичай, охоплює ряд освітніх компонентів, яким (на основі результатів навчання та навантаження) призначаються кредити. [2.5].

Навантаженість у ЄКТС. Призначення кредитів у ЄКТС – це процес призначення відповідної кількості кредитів кваліфікаціям, програмам або окремим освітнім компонентам. Кредити призначають повним кваліфікаціям чи програмам відповідно до національного законодавства або практики з посиланням на національні і/або Європейські рамки кваліфікацій (у випадку академічної мобільності). Вони призначаються освітнім компонентам, наприклад, кваліфікаційним роботам (дисертаціям), навчанню на базі організації в рамках практичної підготовки, беручи за основу розподіл 60 кредитів на один академічний рік денної форми навчання, відповідно до розрахованого навантаження, необхідного для досягнення визначених результатів навчання кожного компонента [2.5].

Навантаженість вимірюється в кредитах ЄКТС, і становить 60 кредитів ЄКТС на рік навчання. Очікується, що студент денної форми навчання у ХЕП опанує 60 кредитів ЄКТС протягом навчального року освітньої програми, що складає 1800 годин (30 годин = 1 кредит ЄКТС). При цьому на тиждень навчання навантаження студента складає 45 годин, що дорівнює 1,5 кредити ЄКТС (завантаженість на тиждень). Таким чином, кредитний вимір освітньої компоненти обраховується наступним чином: наприклад ОК1 – 6 ЄКТС, що дорівнює 180 годин, ОК2 – 3 ЄКТС що дорівнює 90 годинам.

5. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКУ НАВАНТАЖЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Щоб здобувачі вищої освіти мали достатньо часу для навчання, важливо перерахувати всі заходи, які беруть участь на курсі. Науково-педагогічний працівник повинен мати уявлення про час, необхідний для виконання кожного з навчальних елементів освітнього компоненту. Крім того, під час обчислення навчальної програми за відповідним ОК, при розрахунку навантаження слід враховувати час на аудиторну роботу (лекції; лабораторні

роботи, практичні, семінарські заняття) та час на самостійну роботу (підготовка до екзамену/заліку та час підготовки до лекцій, лабораторних робіт, практичних/семінарських занять, та виконання індивідуальних завдань: рефератів, розрахункових, графічних, розрахунково-графічних робіт, написання есе, підготовку презентацій, виконання контрольних робіт). Кожна діяльність повинна, таким чином, включати достатньо часу для глибокого та ефективного навчання, коли студенти мають час зрозуміти основні принципи, інтегрувати навчання з раніше набутими знаннями та отримати цілісне уявлення про цю тему. Однак недостатній час для занять може призвести до поверхневого навчання, коли студенти мають час лише запам'ятовувати факти та дані та відтворювати голий мінімум, необхідний для оцінки.

6. ПРИКЛАД РОЗРАХУНКУ НАВАНТАЖЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У таблиці нижче показано розрахунок навантаження для ОК1, на прикладі дисципліни **технічного профілю**, яке становить 6 кредитів ЄКТС. Метод обчислення, що використовується в цій таблиці, частково базується на принципах, які покладено при розробці ОП та складанні НП [2.10]:

На одну годину лекцій, практичних та семінарських занять потрібно 0,5 години СРС.

На одну годину лабораторних занять потрібна 1 година СРС.

Для виконання рефератів, розрахункових, графічних, розрахунково-графічних робіт в план додають 15 годин СРС.

Для виконання курсової роботи в план додають 30 годин СРС.

Для виконання курсового проєкту в план додають 45 годин СРС.

Співвідношення різних видів аудиторної роботи студента визначається структурою конкретної дисципліни.

Час, відведений для СРС, регламентується навчальним планом і повинен бути не менше за $1/3$ та не більше за $2/3$ загального обсягу аудиторного часу, відведеного для вивчення освітнього компоненту (дисципліни, практики тощо). Співвідношення самостійної та аудиторної роботи здобувача

визначається структурою конкретної дисципліни, з урахування змісту та результатів навчання, які вона забезпечує.

Навантаження на роботу поділяється на низку навчальних заходів, кожна з яких передбачає встановлення кількості годин роботи. Загальне навантаження має відповідати навчальним годинам відповідно до встановлених кредитів у ОП (таблиця).

Таблиця. Приклад розрахунку навантаження здобувача вищої освіти за навчальною дисципліною (ОК1)

ОК (НАЗВА), загальний обсяг за ОП, годин	180	
Аудиторні години	Кількість	Навантаження
Лекції	15,0	30,0
Практичні / семінарські	15,0	30,0
лабораторні	0,0	0,0
Інші (за потреби)	0,0	0,0
Загальна кількість аудиторних годин		60
СРС за навчальною програмою	Кількість сторінок	Навантаження
Навчальна програма (конспект лекцій)	75,0	15,0
Навчальна програма (розділ з книг)	75,0	15,0
СРС для оцінювання і підготовки до екзамєну		
Підготовка до лабораторних	0,0	0,0
Підготовка до практичних/семінарських	15,0	30,0
РР, РГР	0,0	0,0
КР	1,0	30,0
КП	0,0	0,0
Залік	0,0	0,0
Підготовка до екзамєну	150,0	30,0
Обсяг роботи (години)		180,0

Як видно з таблиці, загальна кількість годин не перевищує фіксовану кредитну величину (6 ЄКТС). Якщо при виконанні розрахунку ви перевищили кредитну величину, то можна легко здійснити коригування кількості годин згідно із НП за елементами видів діяльності, наприклад СРС - читання та/або інших видів навчання та оцінювання.

Модель розрахунку навантаження може розглядатися як інструмент викладача для оцінювання відповідного навантаження здобувача вищої освіти, а також як інструмент контролю групою забезпечення та НМВ за дотриманням встановлених норм при перевірці НП та РНПД. При цьому потрібно враховувати, що коригування та обчислення навантаження на курс

навчання (навчальний рік) потрібно робити з точки зору ефективного глибокого навчання, а не «підходити виключно до форми».

7. ЯК ПОКРАЩИТИ УЯВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРО НАВАНТАЖЕННЯ

Здобувачі вищої освіти мають різноманітні знання, досвід та очікування і, швидше за все, будуть сприймати навантаження по-різному. Це може бути складно під час запуску окремих освітніх компонентів. Щоб уникнути непорозумінь необхідно донести, у встановлений спосіб, здобувачам вищої освіти інформацію стосовно результатів навчання за ОП та навантаження за ОП та окремими ОК.

Окрім того, щоб надати інформацію здобувачам про час на навчання, викладач також повинен допомогти їм порадами щодо правильного використання їхнього часу. На початку курсу чітко повідомляючи здобувачам вищої освіти: очікування та цілі навчання, як слід готуватися та скільки зусиль потрібно докладати до різних видів діяльності в рамках освітнього компоненту. Все це допоможе здобувачам зрозуміти природу досвіду навчання та контролювати, збалансовувати наявний час та уникати непотрібного стресу.

8. КООРДИНАЦІЯ НАВАНТАЖЕННЯ В МЕЖАХ ТА МІЖ ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ

Групі забезпечення слід враховувати, що координація між видами діяльності за освітнім компонентом та між іншими компонентами для належного розподілу навантаження також є важливою і може мати значний позитивний вплив на досвід здобувачів.

9. МОНІТОРИНГ ФАКТИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль фактичного навантаження здобувачів повинен здійснюватися на регулярній основі, щоб отримати зворотній зв'язок, якщо їх фактичне навантаження занадто велике або занадто мале в порівнянні із навантаженням курсу навчання. Для здійснення зворотнього зв'язку із здобувачами пропонуємо робити регулярне опитування здобувачів.